

D'UNESCO

1. Liest den Ufank vum Artikel iwwert d'UNESCO. Markéiert déi wichtegst Informatiounen.

D'UNESCO – eng Organisatioun fir de Fridden

Während dem 2. Weltkrich (1939-1945) sinn 80 Milliounen **Mënschen** duerch Krich, aner Gewalt a Rassismus ëm d'Liewe komm. Vill **Stied** an Europa waren duerch Bomme bis zu 85 % zerstéiert a **Milliounen** Leit hate keen Daach méi iwwer dem Kapp. Vill Famillje waren auserneegerappt, **Stroossen** an Zuchlinne waren zerstéiert an Honnerttausenden op der Flucht. Scho während dem Krich hunn sech Leit zu London Gedanke gemach, wéi ee kéint

verhënneren, datt nees eng Kéier esou eppes Schrecklechtes géif passéieren. **Opgrond** vun hiren Iwwerleeunge gouf dunn de 16. November 1945 d'UNESCO gegrënnt. Dat ass eng **Organisatioun** (UNESCO), déi zu de Vereenten Natiounen (**UNESCO**) gehéiert. Si schafft fir **Fridden** an Toleranz ënner de Mënschen duerch Educatioun (UNESCO), **Wëssenschaften** (Sciences, UNESCO) a Kultur (Culture, UNESCO). Hiren Haaptsëtz ass zu **Paräis**. Vun deenen 195 Natiounen, déi et am Moment op der Welt ginn, sinn der 193 Member vun der UNESCO.

An all Land, dat **Member** vun der UNESCO ass, gëtt et eng Nationalkommissioun. Och zu **Lëtzebuerg** vertritt d'UNESCO-Kommissioun d'Iddien, d'Visiounen an d'Programmer vun der UNESCO hei am Land. Mee wat sinn dat fir **Visiounen**? D'UNESCO setzt sech fir Mënscherechter, Inklusioun, eng propper **Ëmwelt**, eng gutt Ausbildung fir all Mënsch op der Welt, Zougang zu propperem **Drénkwaasser** an d'Gläichheet tëschent Mann a Fra an. Och mécht si sech staark fir de Schutz vu kulturelle Gidder a schéine **Landschaften**, déi duerch Krich, Naturkatastrophen, Profitgier oder einfach Onwëssen a Gefor sinn.

Copyright: Autisme Luxembourg a.s.b.l.
Text: Simone Beck, Presidentin vun der Lëtzebuenger UNESCO-Kommissioun
Quell: Konterbont 03/21.

2. Notéiert eng Äntwert op déi dräi Froen a vergläicht Är Äntwerten a kleng Gruppen.

1. Wéini a firwat gouf d'UNESCO gegrënnt?
2. Wat heescht d'Ofkierzung „UNESCO“?
3. Wat sinn d'Haaptziler vun der UNESCO?

3. Den Artikel huet dräi grouss Deeler:

1. E Kultur- an Naturierwe fir d'ganz Mënschheet
2. Eng immateriell, awer lieweg Ierfschaft an D'Gediechtnis vun der Mënschheet
3. Modellzone fir nohalteg Entwécklung

Hei sinn d'Uweisungen, fir mam Artikel ze schaffen:

- 1) Deelt d'Klass an dräi Gruppen. All Grupp liest ee vun den dräi Deeler vum Artikel.
- 2) Schafft zesummen an deenen eenzele Gruppen, fir de Vocabulaire ze klären, déi wichtegst Informatiounen erauszeschelen an e schrëftleche Resumé vun engem Deel vum Artikel ze preparéieren.
- 3) Bilt nei Gruppen, esou datt an all Grupp een „Expert“ pro Deel vum Artikel ass a presentéiert déi dräi Resuméen.
- 4) Zum Schluss kënn Dir nach weider Informatiounen zu deene verschiddenen Theemen aus dem Artikel sammeln. Benutzt dofir d'Linken, déi am Artikel proposéiert ginn.

SA Presentatioun UNESCO-Patrimoine

Grupp A

E Kultur- an Naturierwe fir d'ganz Mënschheet

Hire **bekanntste** Programm ass dee vum Weltierwen (*Patrimoine mondial*). Dëse Programm betrëfft **kulturell** oder natierlech Plazen, déi vun esou engem groussen an

aussergewéinleche Wäert sinn, datt se der ganzer **Mënschheet** gehéieren. Esou war et fir d'Stad Lëtzebuerg eng grouss Éier, wéi 1994 d'Lëtzebuurger **Alstad** an hir Festungswierker zum *Patrimoine mondial de l'Humanité* erkläert goufen. Dës Éier bedeit awer och **Verpflichtungen**: Mir müssen all zesummen derfir suergen, datt dës Site fir déi zukünfteg **Generatiounen** erhalen a geschützt bleift. Dat ass d'**Missioun** vum *Unesco Site Manager*, dee fir d'UNESCO-Kommissioun all Aarbechten an **Erënnerungen** um UNESCO-Site observéiert a kontrolléiert. D'UNESCO-Kommissioun huet och dräi Weeër duerch hire Site entwéckelt: e Spadséierwee (vun **ongeféier** enger gudder Stonn) an e Vëloswee (vun ongeféier 10 **Kilometer**). Des Weeër kann een als PDF oder als Audioguide an der App *izi.travel* **eroflueden**. Och gouf e Wee geschaf fir Leit, déi sech net esou gutt beweegen kënnen oder déi net esou gutt gesinn.

Dës Guide – a „leichter Sprache“ – läit a sechs Sproochen vir (**UNESCO für Alle**). Wien sech méi iwwer den UNESCO-Site wëll informéieren, kann dat am *UNESCO Visitor Center* am *Lëtzebuerg City Museum* maachen.

Copyright: Autisme Luxembourg a.s.b.l.
Text: Simone Beck,
Presidentin vun der
Lëtzebuurger UNESCO-
Kommissioun
Quell: Konterbont 03/21.

Vocabulaire:

aussergewéinlech
gehéieren
Éier (f)
Verpflichtung (f)
erhalen
schützen
Erënnerung (f)
schafen

Resumé vum 1. Deel vum Artikel: E Kultur- an Naturierwe fir d'ganz Mënschheet

An dësem Deel vum Artikel geet et ëm ...

D'Bedeutung vun ... ass ...

Zu Lëtzebuerg ass dat zum Beispill ...

Wann eppes zum Weltierwe gehéiert, ...

Den UNESCO Site Manager ...

D'UNESCO-Kommissioun ...

Méi Informatiounen dozou fënnt een op ... oder am ...

Grupp B

Eng immateriell, awer lieweg Ierfschaft

Awer de Mënsch huet och aner Ierfschaften, déi hien iwver Generatioune weidergëtt. Dozou gehéiere Gebräicher, Rezepten, Dänzen, Ritualer oder Kenntniser iwver d’Natur. Dat ass dat immateriell Kulturierwen, dat een och *Patrimoine vivant* nennt. Wann ee wëllt eng Kandidatur bei der UNESCO maachen, fir op de Regëster vum immaterielle Kulturierwe vun der Mënschheet opgeholl ze ginn, muss ee fir d’éischt op engem nationale Regëster stoen. Dofir muss ee fir d’éischt eng Demande bei der Lëtzebuenger UNESCO-Kommissioun maachen. Haut stinn op den nationale Regëster ënnerschiddlech Gebräicher a Kenntniser wéi zum Beispill

d’Sprangpressessioun, d’Schueberfouer mam Hämmlsmarsch, d’Konscht vun den Hiewanen, d’Konscht vum Juegdhar, d’Lëtzebuenger Haus- a Flouernimm oder de Brauch ronderëm de Kleeschen. 2010 gouf d’lechternacher Sprangpressessioun op de Regëster vum immaterielle Kulturierwe vun der Mënschheet opgeholl an 2020 d’Haupesch-Bléiser mat hirer Konscht vum Juegdhar (weider Informatiounen).

Vocabulaire:

Ierfschaft (f)
Gebrauch (m) /
Brauch (m)
Regëster (m)
Hiewan (f)
Juegdhar (n)
spannend
Handschrëft (f)
beandroekend

D’Gediechtnis vun der Mënschheet

E weidere spannende Programm vun der UNESCO, op deem Lëtzebuergochvertrueden ass, ass dee vum Weltdokumentierwen, *The Memory of the World*, en digitale Katalog vu wichtege Handschrëften, Partituren, Filmer, Zeechnungen, Archiven oder Fotoen. 2003 gouf an dee Programm déi beandroekend Fotoausstellung *The Family of Man* opgeholl, déi am Clierfer Schloss ze gesinn ass.

Copyright: Autisme Luxembourg a.s.b.l.
Text: Simone Beck, Presidentin vun der Lëtzebuenger UNESCO-Kommissioun
Quell: Konterbont 03/21.

Resumé vum zweeten Deel vum Artikel: Eng immateriell, awer lieweg Ierfschaft an D’Gediechtnis vun der Mënschheet

An dësem Deel vum Artikel geet et fir d’éischt ëm ...

Dat sinn zum Beispill ...

Éier een eng Kandidatur bei der UNESCO areeche kann, muss een ...

Am nationale Regëster vu Lëtzebuerg stinn zum Beispill ...

Wat zum Beispill schonn an de Regëster vun der UNESCO opgeholl gouf, ...

Et gëtt och nach vun engem anere Programm geschwat, nämlech ...

Dat ass ...

Fir Lëtzebuerg zielt zum Beispill ... dozou.

Grupp C

Modellzone fir nohalteg Entwécklung

E grouse Succès ass der UNESCO-Kommissioun gelongen, wéi se no laanger Virbereedung an intensiver Mataarbecht vu ville begeeschterte Leit d’Kandidatur vun 11 Gemengen aus dem Süde konnt fir de Programm *Man and the Biosphere* areechen. Dëse Programm ënnersicht, wéi ee kann de Respekt vun der Natur mat enger verantwortungsbewosster wirtschaftlecher Entwécklung verbannen. Am Oktober 2020 goufen déi 11 Südgemengen als *Minett UNESCO Biosphere* an e weltwäite Reseau vu 714 Biosphären opgeholl. Genee sou e positiivt Resultat erhofft d’Kommissioun sech vun der Kandidatur vum Natur- & Geopark Mëllerdall, dee gären en *UNESCO Global Geopark* géif ginn. E Geopark ass e Gebitt vun internationalem geologeschen Interêt, dat sech a Richtung Nohaltegkeet entwéckelt (Naturpark Mëllerdal).

Zu Lëtzebuerg gëtt et och en Netzwierk vu bis elo 13 UNESCO-Schoulen, vum *Enseignement fondamental* bis hin zur *Erwuessenebildung*. Dës Schoulen engagéieren sech an hirem Alldag, awer och mat prezise Projeten, fir d’Wärter an d’Visiounen vun der UNESCO. Besonnesche Wäert gëtt op Toleranz, Solidaritéit a Respekt vun der Ëmwelt geluecht (méi Informatiounen). Och op der Universitéit vu Lëtzebuerg ass d’UNESCO mat engem Léierstull fir Mënscherechter vertrueden.

Copyright: Autisme Luxembourg a.s.b.l.
Text: Simone Beck, Presidentin vun der
Lëtzebuenger UNESCO-Kommissioun
Quell: Konterbont 03/21.

Vocabulaire:

geléngen
Virbereedung (f)
begeeschtert
verantwortungsbewosst
Gebitt (n)
Netzwerk (n)
op eppes Wäert leeën

Resumé vum drëtten Deel vum Artikel: Modellzone fir nohalteg Entwécklung

An dësem Deel vum Artikel geet et ëm ...
Lëtzebuerg huet bis elo zwou Kandidaturen agereecht, nämlech ...
Den éischte Programm dréit sech ëm ...
Am zweete Projet geet et ëm ...
Ausserdeem gëtt et zu Lëtzebuerg ...
Dat sinn ...
Besonnesch wichteg ...

zerstéieren	
sech Gedanke maachen	
verhënneren	
opgrond vun	
grënnen	
sech staark maache fir	
aussergewéinlech	
gehéieren	
Éier (f)	
Verpflichtung (f)	
erhalen	
schützen	
Erënnerung (f)	
schafen	
Ierfschaft (f)	
Gebrauch (m) / Brauch (m)	
Regëster (m)	
Hiewan (f)	
Juegdhar (n)	
spannend	
Handschrëft (f)	
beandroekend	
geléngen	
Virbereedung (f)	
begeeschtert	
areechen	
verantwortungsbewosst	
Gebitt (n)	
Netzwierk (n)	
op eppes Wäert leeën	

2. Notéiert eng Äntwert op déi dräi Froen a vergläicht Är Äntwerten a kleng Gruppen.

1. Wéini a firwat gouf d'UNESCO gegrënnt?

D'UNESCO gouf de 16. November 1945 gegrënnt, fir duerch Educatioun, Wëssenschaft a Kultur méi Fridden an Toleranz op der ganzer Welt ze schafen.

2. Wat heescht d'Ofkierzung „UNESCO“?

D'Ofkierzung UNESCO steet fir Organisatioun vun de Vereenten Natioune fir Educatioun, Wëssenschaft a Kultur.

3. Wat sinn d'Haaptziler vun der UNESCO?

D'Haaptziler vun der UNESCO sinn:

- Fridden an Toleranz duerch Educatioun, Wëssenschaft a Kultur ze schafen
- sech fir Mëscherechter, Inklusioun, eng propper Ëmwelt, eng gutt Ausbildung fir jiddereen, Zougang zu propperem Drénkwaasser an d'Gläichheet tëschent Mann a Fra anzesetzen
- kulturell Gidder a schéi Landschaften, déi duerch iergendeen Ëmstand a Gefor sinn, ze schützen

3. 2) Schafft zesummen an deenen eenzele Gruppen, fir de Vocabulaire ze klären, déi wichtegst Informatiounen erauszeschielen an e schrëftleche Resumé vun engem Deel vum Artikel ze preparéieren.

Resumé vum éischten Deel vum Artikel: E Kultur- an Naturierwe fir d'ganz Mëschheet

An dësem Deel vum Artikel geet et ëm dee bekanntste Programm vun der UNESCO, nämlech d'Weltierwen.

D'Bedeutung vu Weltierwen ass, datt eppes esou wäertvoll ass, datt et der ganzer Mëschheet gehéiert.

Zu Lëtzebuerg ass dat zum Beispill d'Alstad mat hirer Festungsanlag.

Wann eppes zum Weltierwe gehéiert, muss et geschützt ginn an esou fir spéider Generatiounen erhale bleiwen.

Den UNESCO Site Manager kontrolléiert dat.

D'UNESCO-Kommissioun proposéiert och dräi verschidde Weeër (fir ze Fouss oder mam Vélo), fir de Site entdecken ze kënnen.

Méi Informatiounen dozou fënnt een op izi.travel oder am UNESCO Visitor Center am Lëtzebuerg City Museum.

Resumé vum zweeten Deel vum Artikel: Eng immateriell, awer lieweg Ierfschaft an D'Gediechnis vun der Mënschheet

An dësem Deel vum Artikel geet et fir d'éischt ëm dat immateriellt Kulturierwen.

Dat sinn zum Beispill Bräich, Rezepten, Dänz, Ritualer oder Kenntniser iwwert d'Natur.

Éier een eng Kandidatur bei der UNESCO arreeche kann, muss een eng Demande bei der Lëtzebuurger UNESCO-Kommissioun maachen, fir an den nationale Regëster stoen ze kommen.

Am nationale Regëster vu Lëtzebuerg stinn zum Beispill d'Sprangpressessioun, d'Schueberfouer mam Hämmlsmarsch, d'Konscht vun den Hiwanen, d'Konscht vum Juegdhar, d'Lëtzebuurger Haus- a Flouernimm oder de Brauch ronderëm de Kleeschen.

Wat zum Beispill schonn an de Regëster vun der UNESCO opgeholl gouf, sinn d'Sprangpressessioun an d'Haupesch-Bléiser mat hirer Konscht vum Juegdhar.

Et gëtt och nach vun engem anere Programm geschwat, nämlech vum Weltdokumentierwen.

Dat ass en digitale Katalog vu wichtegen Handschrëften, Partituren, Filmer, Zeechnungen, Archiven oder Fotoen.

Fir Lëtzebuerg zielt zum Beispill d'Fotoausstellung *The Family of Man* dozou.

Resumé vum drëtten Deel vum Artikel: Modellzone fir nohalteg Entwécklung

An dësem Deel vum Artikel geet et ëm Modellzone fir nohalteg Entwécklung.

Lëtzebuerg huet bis elo zwou Kandidature gemaach, nämlech eng fir de Programm *Man and the Biosphere* am Minett an eng fir den Natur- & Geopark am Mëllerdall.

Den éischte Programm dréit sech ëm déi verantwortungsbewusst wirtschaftlech Entwécklung am Respekt mat der Natur.

Am zweete Projet geet et ëm e Gebitt vun internationalem geologeschem Interessi.

Ausserdeem gëtt et zu Lëtzebuerg en Netzwierk vu bis elo 13 UNESCO-Schoulen.

Dat si Schoulen, déi sech fir d'Wärter an d'Visiounen vun der UNESCO engagieren.

Besonnesch wichteg sinn Toleranz, Solidaritéit an de Respekt vun der Ëmwelt.